

ALEX THURNAYSSEN

ΑΠΟ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

Γ Α Λ Λ Ι Α

Μουσικές γιορτές του Πράντες.

Κάθε χρόνο φιλόμουσοι όλου του κόσμου ξεκινάν για μουσικό τους προσκύνημα στο Πράντες των Πυρηναίων, όπου παρακολουθούν τις μουσικές γιορτές, που καθιερώθηκαν εκεί από το 1950 και που θεμελιωτής και διευθυντής του δέν είνε άλλος από τον Παύλο Καζάλς, ό οποίος, όπως είνε γνωστό, από τής εποχής τής έγκαθιδρύσεως τής δικτατορίας του Φράνκο στην Ίσπανία, άποτραβήχτηκε και ζή στην ήρεμία και τή γαλήνη τής μικρής πυρηναικής πόλεως. Ή μοναστηριακή έκκλησία του *Saint Michel de Cuxa*, παλαιά οικοδομή του 11 αιώνος, σε μιá απόσταση τριών χιλιομέτρων από τó Πράντες, περίφημη για τήν εξαιρετική τής άκουστική, μετατράπηκε σε αίθουσα συναυλιών με 1200 θέσεις καθημένών και με τó άπαραίτητο πόντιουμ, όπου εκτελούνται όχι μόνάχα έργα μουσικής βιοματιού άλλα και συμφωνικά με συμμετοχή τών σπουδαιότερων σολιστ. Ή όρχήστρα που άποτελείται περίπου από 50 μουσι-

κούς, όλους καλλιτέχνος πρώτης τάξεως και διαφόρων εθνικοτήτων, — και μόνο μεταξύ τών πρώτων βιολιών συγκαταλέγονται έπτά κοντιοτρίνα βιολιά από τις περιφημότερες όρχήστρες του κόσμου—έτέθησαν αούόρημητα και έντελώς άφιλοκερδώς στη διάθεση του Καζάλς γιατί δέν τους πληρώνονται παρά τά έξοδα του ταξιδιού και τής παραμονής τους στο Πράντες. Τός γενικός δαπάνος τών έορτών ανέλαβεν ή έταιρία «Κολούμπια» που ήχογραφεί σε πλάκες διαρκείας όλας τás έκτελέσεις τών έν Πράντες μουσικών έορτών.

Όπως ήταν φυσικό νά περιμένη κανείς από τόν Καζάλς τά προγράμματα περιλαμβάνου έργα άποκλειστικώς κλασσικής και ρομαντικής μουσικής. Στίς έφετεινές γιορτές εδόθησαν δημιουργίες του Μπάχ, του Μότσαρτ, του Μπετόβεν και του Σούμπερτ. Μεταξύ άλλων έρμηνεύθηκαν: ή Πέμπτη συμφωνία του Σούμπερτ, τó τρίτο, τέταρτο και έκτο από τά Βρονδεμβούργεια κονσέρτα του Μπάχ, εις τά όποια διακρίθηκαν για τήν εύγένεια του τόνου, τόν όμιεππο συντονισμό

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»

τους στο χάρισμα των φράσεων, και την άναπνοή οι φλαουτισταί **John Wummer** της Φιλαρμονικής της Νέας Υόρκης και **Bernhard Goldberg** της συμφωνικής ορχήστρας του Πίτιοπουρκ. Από τους όνομαστούς σολίστες, που έλαβαν μέρος άξιζει ν' αναφερθούν: ο Γάλλος βιολονίστας **Grumieux**, που είχε εξαιρετική επιτυχία τόσο στο κοντσέρτο σε σόλ μείζον του Μότσαρτ όσο και στις δυο σονάτες του Μπετόβεν, έργον 12, Νο 1 και έργον 96. Ο Ρόντολφ Σέρκιν που κυριολεκτικώς έγνοήτευσε με την άσφον σε σόλ ν' εκφράσει έρμηνεία του άου κοντσέρτου του Μπετόβεν και ή Κλάρα Άσκιλ, που και τή φορά αυτή άποδειχθηκε μία άπό τις σπάνιες έρμηνεύτριες τής μουσικής του Μότσαρτ, γιά τήν όποία έχει πραγματικώς δούγκριτες ιδιότητες. Έπίσης είχε μεγάλη επιτυχία ο Γάλλος όμποιστας **Marcel Fabuleau** στο κοντσέρτο του Μότσαρτ γιά "Όμορ,

μιά όπερρο πραγματικά ήρεμία έπιβάλλει και όποβάλλει τή θέλησι και τās αξιώσεις του στην όρχήστρα, που όποτεγαμμένη στην όποβλητική δόνομη τής προσωπικότητας του τόν άκολουθεί πειθνία όπου τήν άδηγεί. Και ότι δήποτε παρουσίσει, έχει τή σφραγίδα του μεγάλου, του μοναδικου του έξω και πρό πάντων, έπάνω άπό τό συνθεισμένο. Σ' αυτόν, όσο σ' κανένα άλλον σύγχρονο καλλιτέχνη, τό πνεύμη τής μουσικής ταυτίζεται με τό πνεύμη του άνθρωπουόμοιό τόσο ζωντανά και τόσο άπόλυτα. Αυτό πρό πάντων εινε τό μυστικό τής γοητείας του. Και αυτό τό πνεύμη χαρίζει στις μουσικές γιορτές του μικρού Πράντες μακρτά άπό τόν θόρου και τήν κίνησι τών μεγαλουπόλων, τών έντελώς ξεχωριστό τους χαρακτήρα και τράβει κάθε χρόνο και συγκεντρώνει εκεί όλους τούς άληθινούς φίλους τής μουσικής.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Οι έορτές του Ντοναουέσιγιγκεν.

Το Ντοναουέσιγιγκεν, ή μικρή πόλις του Μέλανος δρυμού παρά τās πηγάς του Δουναύωος που εκλεισε τά τριάντα της χρόνια ως στίβου γιά τήν εμφάνισι και τήν ανάδειξι νέων ταλέντων στη σύγχρονη μουσική, μάς προσέφερε και έφτος μία πολυ ένδιαφέρουσα έπιθεώρησι τής μουσικής ζωής και δημιουργίας τών ήμερών μας. Ο Δόκτωρ Χάινριχ Στρώμπελ και ο Χάνς Ροζμπάουτ του νοτιοδυτικού ραδιοφωνικού σταθμού, οι δύο αυτοί άλάθητοι πρόσκοποι τής Νέας μουσικής, που άπό τής λήξεως του πολέμου και του τερματισμού τών έπι τής πνευματικής ζωής θλευθρίων [συνειπιών του, έχουν αναλάβει τά τής οργανώσεως τών έορτών του Ντοναουέσιγιγκεν, συνέθεσαν ένα πρόγραμμα, ετιό σε τρεις συνουλεις του με ένδεκα έν δλω έργα, έδειχνη τό δρόμο και τις κατευθύνσεις που άκολουθεί ή μουσική τής έποχής μας.

Δύο άπό τούς νέους μουσουργούς, ο Άμερικανός **Everest Helm** και ο Τσέχος **Karel Husa** παρουσιάζονται στις συνθέσεις τους άκολουθόντες τό δρόμο που χαράσσουν οι δημιουργίες [του Χίντεμιτ [και [του Στραβίνσκυ. Η κίνησις τους εινε άπολύτως ρυθμική και περιπου όμοια πρός τήν κίνησι μηχανικού κινήτηρος, οι άρμονίες του διαυγείς, ή μελωδική τους γραμμή με σφήνεια και άκρίβεια γαρογμένη. Ο **Karl Amadeus Hartmann**, ένεφανίσθη μ' ένα κοντσέρτο γιά πιάνο με συνουεία πνευστών και κρουστών. Τό έργον αυτό τόν παρουσιάζει όρμον ήδη συνθέτην με σχηματισμένη προσωπικότητα, κλεισιμένη στον έαυτό της. Ένω όμως ο **Hartmann** φαίνεται ν' άποκλείνη μάλλον πρός τήν άπλοποίηση και τή σαφήνεια και νά εύχαριστείται εις τόν συνουετικόν τρόπον εκφράσεως, ο **Boris Blacher** στο έργον του «**Orchesler Moments**» που έγράφη τό 1953 με τόν πολυρρυθμικουό του συνουεσιασμού, που χρησιμοποιεί σάν λογικές συνθέσεις όρισμένον ιδεών, επιτυγχάνει νέους κλασικούς σχηματισμούς τούς όποιους χαρακτηρίζει μία πολυτάραχη ζωρητις. Νέους ήχητικους όρίζοντες άνοίγουν επίσης και οι συνθέσεις τών εκπρωσώπων τής νεωτής γενεάς τό άντικείμενον τών ιδεών πού έξωτερικεύουν, περιτριφεραί τόν ήχο αυτών καθαυτών, [στις άλλαγές τών αποχρώσεων του, στην έσωτερική του δυναμικότητα. Το Ντοναουέσιγιγκεν παρουσίασε τρία ταλέντα, τά όποία άκολουθόντων αυτών τόν τρόπον συνθέσεως που όπόσχηται νά δώση ένα πλήθος νέων εκφραστικών μέσων και δυνατοτήτων στη μουσική: τόν Έλβετό **Jacques Wildberger**, που έδωσε μία μουσική γιά όρχήστρα δωματιου, έργο δυνα-

Ο Πάμπλο Καζάλς σε μία δοκιμή όρχήστρας στις γιορτές του Πράντες, μέσα στην παλιά εκκλησία του ST. MICHEL DE CUXA κοντά στο Πράντες.

Άλλά τή μεγαλύτερη ένόπνοισι προκαλεί πάντα όπως εινε φυσικό, ο Πάβλος Καζάλς ο ίδιος, με τό καθός πάντα άσύγκριτο παίξιμό του. Ήταν μία δυνατή, μία άπεριγραπτή συγκίνησι αυτή, που έδωσε στους άκροτάτους του με τήν άπόδοσι τής τελευταίας σονάτας του Μπετόβεν και τής σονάτας εις μι έλασσον του Μπραμπε που έπαίξε με τούς εξαιρετικους πιανίστας **Horszowski** και **Eugen Istomin**.

Ειναι άλήθεια καταπληκτικό πώς εινε δυνατόν ο Καζάλς με τās 76 χρόνια του, όχι μόνο νά διεχνη άόκλη τήν άπόλυτη κυριαρχία στις δυσκολίες του όργάνου του, άλλα και σάν διευθυντής όρχήστρας νά μπορεί ν' άνθέξει στους κόπους και τήν κόουρασι, που τό δίνουσι οι δοκιμές. Όλοι όσοι πάνε γιά πρώτη φορά στο Πράντες, και γνωρίζουν άπό πριν τόν Καζάλς μονάχα σάν τό μεγαλύτερο καλλιτέχνη σολίστα, εκπληκτόντα με τήν τέχνη του, ως διευθυντοό όρχήστρας. Με

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»

της έμπνεύσεως, τόν νεαρό Βερολινέζο **Giselher Kiebe** τοῦ ὁποῦ ἐξετελέσθη μουσική ἐπὶ κειμένῳ ἀπαγγελ-
λομένου ἀπὸ τὰς «Ρωμαικὰς Ἐλεγείας» τοῦ Γκαίτε, εἰς
τὴν ὁποῖαν μὲ τὴν ἀντιπαράθεσιν καὶ τὴν μίξιν τῶν ἤ-
χων πιάνου, κυμβέλου καὶ κοντραμπάσσου δημιουρ-
γοῦνται ἡχητικοὶ σχηματισμοὶ ἀπαλότατης διαυγείας
καὶ τὸν Βενετόν Λουτζι Νόνο, πού γεννήθηκε τὸ 1925,
καὶ ὁ ὁποῖος ἐνεφανίσθη μὲ τὸ ἔργον τοῦ «**Duo Espre-
sioni per Orchestra**», ἐγώητευσέ με τὴν γεμάτην φαν-
τασίαν ἀντλημένη ἀπὸ τὸν ἦχον καὶ μόνον αὐτὴν δη-
μιουργίαν του, εἰς τὴν ὁποῖαν τὰ βασικὰ στοιχεῖα τῆς
μουσικῆς ἀποκοῦν μίαν τόσο νέαν ὄσο καὶ πρωτότυ-
πον καὶ πειστικὴν ρύθμισιν καὶ χρησιμοποίησιν.

Τὴν πέτρα τοῦ σκανδάλου καὶ γιὰ τὸ κοινὸ καὶ
γιὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς κριτικῆς ἀπέτελεσε τὸ
«**Orphée 53**», τοῦ γάλλου συνθέτου **Pierre Schaffers**, τὸ
ὁποῖον ὁ ἴδιος χαρακτηρίζει ὡς **spectacle lyrique**. Πρό-
κειται γιὰ μιὰ σκηNIKὴ ἀπόδοσι τῆς μυθικῆς ὑπόθεσι-
ως τοῦ Ὀρφῆως, τραηγμένη σὲ πολὺ μᾶκρος, μὲ ἡχη-
τικὴν βάσιν τὴν «**musique concrete**» ὅπως ὁ ἴδιος δια-
σαφηνίζει. Στὴν πραγματικότητά ἀναμειγνύονται καὶ
συνδυάζονται εἰς τὸ ἔργον, μὲ τὴν ἀνθρώπινην φωνήν
καὶ τοὺς τόνους ἐνὸς βιολιῦ ὡς μόνου μουσικοῦ ὄρ-
γάνου, ὄλοι οἱ θόρυβοι, οἱ ψιθυροὶ καὶ οἱ κρότοι τοῦ
συγκεκριμένου ἡχοῦτος κόσμου, πού ἔχουν συλληφθῆ
ἐπὶ ἡχητικῶν ταινιῶν καὶ παρεντίθενται εἰς διάφορα
σημεῖα τοῦ ὅλου ἔργου σύμφωνα πρὸς τὰς ὑποδείξεις
τοῦ συνθέτου.

Εἶναι ὀλοφάνερο, πῶς ὅλο αὐτὸ τὸ κατασκευάσμα
δὲν ἔχει πιά σχεδὸν κομμιὰ σχέσι μὲ τὴ μουσικὴ ὑπό-
την συνήθη τῆς ἔννοιας. Εἶνε πιθανόν πῶς σὸ μέλλον
τοιοῦτου εἴδους ἀκουστικοὶ σχηματισμοὶ ὅπως καὶ οἱ
τόνοι πού παράγονται καὶ μεταδίδονται δι' ἠλεκτρονίων,
θὰ ἐξυπηρετήσουν κατὰ ἓνα οἰονόητε τρόπον τὰς
καλλιτεχνικὰς δημιουργίας, ἔτσι ὅμως, ὅπως παρουσι-
άζονται τὰ πράγματα στὸν «Ὀρφέα 53» δὲν ἐπιδέχον-
ται συζήτησιν καὶ προκαλοῦν μόνον αὐθόρμητες δια-
μαρτυρίας ὅταν παρουσιάζονται μὲ ἀξιώσεις καὶ ὡς
ἐκδηλώσεις μιᾶς νέας Τέχνης.

Μὲ τίς παραλλαγὰς γιὰ ὀρχήστρα τοῦ Ἄρνολτ
Σέμπεργκ, πού ἐγράφησαν τὸ 1928 ἔκλεισε τὸ πρό-
γραμμα τῶν ἐφετεινῶν ἑορτῶν τοῦ Ντοναουέσσινγκεν
σάν μ' ἓνα εἶδος μνημοσύνου γιὰ τὸν δάσκαλο πού οἱ
θεωρίες καὶ οἱ ἰδέες του ἀποδείχτηκαν τόσο σημαντι-
κὲς γιὰ τὴν ἐξέλιξι τῆς σύγχρονης μουσικῆς. Τὸ βαθύ
ὁ ἔννοιος ἔργο, σὸ ὁποῖον συνδιάζει φαντασία καὶ ζω-
τικότης κατὰ τρόπον ἀβίαστον ὑποτάσσονται στὴν αὐ-
στηρὴ λογικὴ τοῦ δωδεκάτονου συστήματος, ἔφησαν
σάν κάθε ἐκδήλωσι μιᾶς δυνατῆς προσωπικότητος, μέ-
σα σὸ πλάσιον ἀκριβῶς αὐτῆς τῆς γιορτῆς, ἀλημονῆ-
τες κυριολεκτικῶς ἐντυπώσεις.

ΑΜΒΟΥΡΓΟΝ

Πληροφορούμεθα ἀπὸ τὸ Ἄμβουργον ὅτι στὴ σει-
ρά τῶν συνουσιῶν, πού ὀργάνωσεν ἐκεῖ ὁ Βορειοδυτι-
κὸς Ραδιοφωνικὸς σταθμὸς ἐπαίχτηκε σάν «νέο ἔργο»
γιὰ πρώτη φορά τὸ δεύτερο κοντσέρτο γιὰ πιάνο τοῦ
Νίκου Σκαλκῶτα, πού ἐγράφηκε τὸ 1938, ὑπὸ τὴν διεύ-
θυνσιν τοῦ Χέρμαν Σέρχεν καὶ μὲ σολίστα τὸν Γε-
ώργιον Χατζηνίκον. Κοινὸν καὶ κριτικὴ ὑποδέχτηκαν τὸ
ἔργον μὲ εὐκρινεῖς ἐκδηλώσεις ἐνθουσιασμοῦ. Ὁμό-
φωνα θαυμάζεται ἡ πρωτοτυπία τῆς ἐμπνεύσεως τοῦ
Σκαλκῶτα καὶ οἱ καταπληκτικὲς γνώσεις καὶ ἱκανότη-
τές του. Ἀνεξήγητον μόνον εὐρίσκουν πῶς ἓνας μουσι-

κὸς τόσο πλούσιος προικισμένος πού ὁ Σέμπεργκ σὸ
βιβλίον τοῦ «Ἦθος καὶ Ἰδέα» ἀναφέρει ὡς ἓνα ἐκ τῶν
ὀλίγων μεταῦ τῶν τῶσον μαθητῶν του «ὅπου θὰ ἐγί-
νοντο συνθέται μὲ τὴν πραγματικὴ σημασία τῆς λέξεως
ἦτο δυνατόν νὰ μείνῃ τῶσον καιρὸ τελείως ἀγνώστος!